

Research Article

Dor: <https://sanad.iau.ir/en/Journal/jshsp/Article/1032301>

Analyzing the Causes of Citizens' Tendency towards Neoclassical Style in Urban Settlements (Case Study: Tehran, District 1)

Arshia Allahyari¹, Majid Shahbazi^{2*} & Zoherh Torabi³

1. Ph.D Student, Department of Architecture, Zanjan branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran

2. Assistant Professor, Department of Architecture, Zanjan branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran

3. Assistant Professor, Department of Architecture, Zanjan branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran

* Corresponding author: Email: majidshahbazi57@gmail.com

Receive Date: 26 October 2022

Accept Date: 13 December 2022

ABSTRACT

Introduction: Architecture, as a physical manifestation of a society's culture, throughout history, besides being affected by cultural interactions, political changes and social reforms, has also influenced the behavioral patterns of society's people. An example of this influence can be seen in the facade of urban buildings, which have found a disjointed structure in recent years. Considering people's acceptance of neoclassical (Roman) facades and the increase of this type of facade construction in metropolises, the present research seeks to investigate the causes of citizens' tendency to use Roman facades in buildings.

Research Aim: The aim of the research is to discover the reasons for the popularity of neoclassical (Roman) facades and the reasons for citizens' tendency to use this type of facade.

Methodology: The present research is applied in terms of purpose and descriptive-survey in terms of method. Lisrel and SPSS software and path analysis tests and confirmatory factor analysis were used to analyze the data and prove the hypothesis test.

Studied Area: The study area of the research is a district of Tehran city, which along with its boundaries has an area of about 181 square kilometers and according to the latest census results in 2015, it has a population equal to 494 thousand people.

Results: Investigations about the influence of economic, social, cultural and aesthetic factors on the tendency of citizens to use neoclassical facades and data analysis show the proof of research hypotheses. So that according to the output of Lisrel software, the values of the index with factor loadings greater than 0.3 and t-statistics higher than 1.96 are acceptable, economic factors, social factors, cultural factors and aesthetic factors respectively with values T (3/69), (2/07), (4/12) and (9/00) all correctly cover the variables and are valid.

Conclusion: The results of this research show that the effective factors in the tendency of citizens to use common facades are outside the framework of approved rules and laws. As long as the principles and rules for the design and implementation of facades are not developed, the process of facade construction being affected by cultural, social and economic conditions will continue.

KEYWORDS: Neoclassical Style, Urban Settlements, Roman Facades, Citizens' Preferences, District One of Tehran

فصلنامه علمی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی
دوره ۱۹، شماره ۲ (پیاپی ۶۷)، تابستان ۱۴۰۳
شاپای چاپی ۰۵۹۶۸-۲۵۳۵ شاپای الکترونیکی ۰۵۹۵۸-۲۵۳۸
<http://jshsp.iaurasht.ac.ir>
صص. ۱۷۷-۱۸۸

Dor: <https://sanad.iau.ir/en/Journal/jshsp/Article/1032301>

مقاله پژوهشی

واکاوی علل گرایش شهروندان به سبک نئوکلاسیک در سکونتگاه‌های شهری (مطالعه موردی: منطقه یک تهران)

ارشیا الهیاری^۱، مجید شهبازی^{۲*} و زهره ترابی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه معماری، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران
 ۲. استادیار، گروه معماری، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران
 ۳. استادیار، گروه معماری، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران
- * نویسنده مسئول: Email: majidshahbazi57@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۰۱
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۲۳

چکیده

مقدمه: معماری به عنوان نمود کالبدی فرهنگ یک جامعه، در طول تاریخ علاوه بر اینکه متأثر از تعاملات فرهنگی، تغییرات سیاسی و اصلاحات اجتماعی بوده، بر الگوهای رفتاری افراد جامعه نیز تأثیر گذاشته است. نمونه ای از این تأثیرگذاری و تأثیرپذیری در نمای ساختمان‌های شهری قابل مشاهده است که در سال‌های اخیر، ساختاری از هم گسیخته پیدا کرده است. با عنایت به استقبال افراد از نماهای نئوکلاسیک (رومی) و افزایش این نوع نماسازی در کلانشهرها، تحقیق حاضر به دنبال بررسی علل گرایش شهروندان به استفاده از نماهای رومی در ساختمان‌ها می‌باشد.

هدف: هدف تحقیق، دستیابی به علل محبوبیت نماهای نئوکلاسیک (رومی) و دلایل گرایش شهروندان به استفاده از این نوع نماهاست.

روش‌شناسی تحقیق: تحقیق حاضر برحسب هدف، از نوع کاربردی و از نظر روش، توصیفی - پیمایشی است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و اثبات آزمون فرضیه از نرم‌افزارهای Lisrel و SPSS و آزمون‌های تحلیل مسیر و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: محدوده مورد مطالعه تحقیق، منطقه یک شهر تهران می‌باشد که به همراه حریم آن دارای مساحتی حدود ۱۸۱ کیلومتر مربع و بر اساس آخرین نتایج سرشماری در سال ۱۳۹۵، دارای جمعیتی برابر با ۴۹۴ هزار نفر است.

یافته‌ها: بررسی‌ها پیرامون تأثیرگذاری عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیبایی‌شناسی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک و تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان از اثبات فرضیات تحقیق دارد. به طوری که با توجه به خروجی نرم‌افزار لیزرل، که مقادیر شاخص با بارهای عاملی بزرگتر از ۰/۳ و آماره تی بالاتر از ۱/۹۶ قابل قبول است، عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی و عوامل زیبایی‌شناسی به ترتیب با مقادیر تی (۳/۶۹)، (۲/۰۷)، (۴/۱۲) و (۹/۰۰) همگی به درستی متغیرها را پوشش داده و از اعتبار برخوردارند.

نتایج: نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که عوامل موثر در گرایش شهروندان به استفاده از نماهای رایج، خارج از چارچوب ضوابط و قوانین مصوب است. تا زمانی که اصول و ضوابطی برای طراحی و اجرای نماها تدوین نگردد، روال تأثیرپذیری نماسازی از شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ادامه خواهد داشت.

کلیدواژه‌ها: سبک نئوکلاسیک، سکونتگاه‌های شهری، نماسازی رومی، تمایلات شهروندان، منطقه یک تهران

مقدمه

نمای ساختمان موضوعی مهم و حتی چالش برانگیز در میان صاحب‌نظران طراحی شهری، معماری و طراحی محیطی است، به گونه‌ای که نبود ادبیات واحد در این میان به سوء برداشت‌هایی نیز انجامیده است. نبودن ادبیات نظری این رشته، تشابه کلامی با رشته‌هایی چون معماری منظر، ریشه واژگانی در ادبیات عرفانی ما و غیره، موجب شده است تا برداشت‌های بعضاً متعارضی از این مفهوم شود (بهزادفر و همکاران، ۱۳۹۶). امروزه التقاط سبک‌های معماری در نمای ساختمان‌ها، نوعی بی‌هویتی در مؤلفه‌های فرهنگی و اجتماعی و نوعی عدم یکپارچگی و پیوستگی در مفاهیم مرتبط با معماری در حوزه نماهای شهری را بوجود آورده است. چراکه مخاطبان پیش از هر چیز ابتدا با نمای ساختمان مواجه می‌شوند و نمای خارجی تأثیر زیادی در ذهن مخاطب هنگام ورود به ساختمان دارد (حقیر و صلواتی، ۱۳۹۹). شیفتگی و حیرت ایرانیان فرنگ رفته در این دوره و مشکلات زیستی و اقتصادی مردم، در کنار سست شدن عناصر اعتقادی و سنتی، به تدریج بر جنبه‌های گوناگون فرهنگی، اجتماعی و هنری ایران در این دوران تأثیر گذاشته و زمینه‌های تجدد و مدرنیزاسیون را با الگوبرداری از غرب برای دوران بعد فراهم آورده است (شرقی و همکاران، ۱۴۰۰). یکی از این سبک‌های الهام گرفته شده، سبک نئوکلاسیک است که تحت تأثیر معماری کلاسیک قرار گرفته و باعث بازسازی و دگرگونی یونان در قرن بیستم شده است. این نوع نماها که معمولاً نمای ساختمان‌های مدرن قرار می‌گیرند، نمای رومی نامیده می‌شوند که در چند سال اخیر مورد استقبال مردم قرار گرفته است (منتظر و همکاران، ۱۴۰۰).

هدف این معماری بازگشت به معماری کلاسیک با تکیه بر معماری یونانی بود. سنگ بار دیگر قدرتمندانه استفاده شد تا سرسختی ایدئولوژی را تجسم بخشد. مهم‌ترین مؤلفه کالبدی این شیوه، استفاده از نشانه‌ها و عناصر خطی عمودی است. ستون‌ها و پنجره‌ها بیشترین نقش را در این کاربرد داشته‌اند تا بتوانند بر ایجاد حس ابهت و شکوه بنا در بیننده بیفزایند. بر خلاف این حرکت عمودی، خود بناها هستند که در جهت افقی کشیدگی دارند و به گونه‌ای سنگین و حجیم بر زمین نشسته‌اند. تلفیقی از این عناصر خطی افقی و عمودی در نمای ساختمان‌ها، تصویری از تکراری غیریکنواخت ایجاد می‌کند (میرزا حسینی و سلطان زاده، ۱۳۹۷). همچنین قرار بود بناهای نازی، مانند بناهای باستان، قرن‌ها سرپا بمانند (Spotts, 2002) و همواره با مفاهیمی همچون "میراث هزاره" و "شکوه ابدی" از آنها یاد می‌شد (Miller lane, 1985).

در سال‌های اخیر، در نمای ساختمان‌های شهری ساختاری از هم گسیخته مشاهده می‌شود که باعث به هم ریختگی فکری می‌شود. نماهایی که شباهتی با هم ندارند و بدون هماهنگی و تنها با نمای شیشه و زرق و برق اجرا شده‌اند (صفوی، ۱۳۹۸). این نوع نماسازی‌ها که برخاسته از گرایش مردم به سوی فرهنگ بیگانه است، به دلیل نورپردازی هیچ ارزش و ضرورتی در ساختمان‌ها ندارد و معلول خودنمایی و فخرفروشی است. معماران، سازندگان و مالکان سودجو با ظاهراً ایی خانه‌های جدید با نام نماهای رومی تنها به فکر سود و منفعت شخصی خود هستند و اغلب به ارتقا کیفیت ساختمان سازی توجهی نمی‌کنند و به فکر فروش منازل خود با قیمت بالاتر هستند این در حالی است که چنین منزلی از نظر ایمنی برای سکونت مردم خطرناک است (عباسی، ۱۳۹۶). شهروندان در ساخت ساختمان‌ها بیش از هر چیز به نما و تزئینات خانه اهمیت می‌دهند ولی در مقابل به ایمنی و مقاوم‌سازی ساختمان توجهی نمی‌شود. مواردی از جمله اتصال دیوارها و اجزایی که سازه‌ای نیستند با ستون‌ها در ساختمان بسیار مهم است و عدم رعایت مسائل ایمنی می‌تواند آسیب‌زا باشد (یوسفی خو، ۱۳۹۴).

گرایشی موسوم به نئوکلاسیک (یا اصطلاحاً رومی) که امروزه در معماری تهران مرسوم شده، به نظر می‌رسد که با استفاده از عناصر مشابه به معماری نئوکلاسیک غربی در نما، در آن طبقه بندی قرار گرفته است. بررسی‌های دقیق و مطالعات نشان می‌دهد که چنین امری اتفاق نیفتاده است و آنچه به چشم دیده می‌شود برداشت اصلی نیست. معماری نئوکلاسیک پیشتر هم در ایران الهام بخش ساختمان‌های متعددی بوده است. با این حال امروزه خصوصیات آن تغییر یافته است (قبادیان و کیانی، ۱۳۹۲). معماری ایرانی تا دوره قاجار روند پیوسته‌ای داشته است و ویژگی‌هایی نظیر مردم‌واری، پرهیز از بیهودگی، توجه به درون را به همراه داشته است، اما آغاز ارتباطات با غرب در عصر قاجار موجب پدید آمدن سبکی در این دوران می‌شود که متأثر از نئوکلاسیک اروپایی است. در دوره پهلوی اول نیز ادامه این تأثیر به دو صورت معماری به سبک نئوکلاسیک اروپایی و نئوکلاسیک ایرانی تداوم یافت. بررسی و مطالعه معماری دوره قاجار و پهلوی و قیاس آن با معماری نئوکلاسیک غرب نشانگر این است که معمار ایران‌ی از عناصر معماری نئوکلاسیک غرب برداشت می‌کند، برداشتی بومی که تلفیق عناصر معماری نئوکلاسیک با معماری ایرانی را در پی داشته است (ظفرمندی و ایمانی، ۱۳۹۴).

با عنایت به رواج این نوع معماری در کلانشهرها به ویژه شهر تهران، مهمترین سوالی که مطرح می‌شود این است که چرا نمای رومی؟ این موضوع می‌تواند دلایل متنوعی داشته باشد؛ این نوع نماسازی خاستگاه کالایی دارد و رواج فرهنگ مد در معماری را آشکار می‌کند، به این معنی که با نگاهی به ساختمان‌های ساخته شده در فضاهای شهری گاه حس می‌شود که این بناها از سیاق و سبکی پیروی می‌کنند که احتمال دارد سالیان آینده باب طبع ما نباشند و همین عمر کوتاه و ناپایدار بودن و تبدیل حس مطلوب به حس نامطلوب در مدت زمان کوتاه نشانگر تبعیت از مد چنین بناهایی در مقطعی از زمان است. اما منبع اولیه مد از کجاست؟ بروز و ظهور اولیه در زمینه خاص که همراه با حس جذاب بودن باشد. اما مشخصاً در مورد معماری ایران ریشه مدهای شکلی غالباً از غرب گرفته می‌شود با این تفاوت که تکرار کلیشه‌ها در ایران با ارتباط بسیار ضعیف با بستر اولیه است که روند بازتولید مد در هر بار تکرار ضعیف‌تر می‌شود (کامل‌نیا و مهدوی‌نژاد، ۱۳۹۳). این نوع نماها که دارای زرق و برق چشمگیر و جذابیت بصری زیادی هستند، افراد را ترغیب به استفاده از چنین نماهایی می‌کند. برخی سازندگان که ذائقه بازار را خوب می‌شناسند ابتکار عمل را در دست گرفته و تفکر مردم را به این سمت می‌برند که نمای رومی، نمای زیباتر و فاخرتری است حتی برخی از مشاوران املاک به کمک این سازندگان آمده‌اند و ساختمان‌های با نمای رومی را با اختلاف قیمت قابل توجهی نسبت به سایر نماها ارزشگذاری می‌کنند.

بناهایی که اکنون مورد پسند جامعه است و به جای انتقال معنا، صرفاً تبدیل به نشانه مصرف و تکرار مد در جامعه شده‌اند. اما این بازتولید مد، بدون توجه به اصول و مضامین معماری کلاسیک و نئوکلاسیک اروپا، و صرفاً اخذ عناصر ظاهری آن مانند ستون و مجسمه، آن هم نه طبق معیارهای این معماری، بلکه گاه با تغییر آن، همراه بوده و تنها سیمای معماری مد را به نمایش می‌گذارد، به بیان دیگر، استفاده افراطی از احجام و عناصر تندیس گونه موسوم به سبک کلاسیک که عمده‌تر تضاد آشکار با زمینه خود و مشابه تعریف می‌شوند، نشان از تمایل "غیرمسکونی" کاربری‌هایی که آگاهانه صاحبخانه به تمایز و تمول دارند (بهزادفر و همکاران، ۱۳۹۶). از طرف دیگر، در این گرایش و گرایشاتی از این دست وجه اقتصادی بسیار پررنگ است. مثلاً درخواست طراحی کالایی می‌شود که فروش مطلوبی داشته باشد و به همین منوال این طراحی برحسب عملکرد و نیاز نیست، بلکه نمایانگر تظاهر، آراستن و به نمایش گذاشتن کالا می‌شود. این امر به معنی رواج فرهنگ مد در معماری و تبدیل شدن معماری به یک کالای تجاری است. به بیان دیگر جریانات اقتصادی در روند بازتولید و تکرار گرایش رومی در تهران مؤثرند، چراکه در این بین نمی‌توان نقش معمارانی که خود را در اختیار مجری پروژه قرار می‌دهند، سازندگانی که فقط به سوداگری می‌اندیشند، پدیده نوکیستی در برخی اقشار جامعه، بنگاه‌های املاکی که بدون نظارت کافی سعی در سوق دادن جامعه به سمت سبکی انقضایافته دارند، که همگی زیرمجموعه عوامل اقتصادی هستند را نادیده گرفت. این امر در نقاطی از شهر که وضع اقتصادی مطلوبی هم ندارند، ملموس‌تر است. زیرا با وجود موفق نبودن پلان، روابط داخلی، تفکیک فضا، و... در آن‌ها، صرف استفاده از نماهای به اصطلاح کلاسیک حتی با مصالح نازل، نظیر سیمان و رابیتس، موجب جلب نظر و رضایت مخاطب می‌شود (ظفرمندی و ایمانی، ۱۳۹۴).

در چنین شرایطی با معطوف شدن توجه مردم به نقش نما در معرفی بنا و ارزش افزوده‌ای که از این طریق به ساختمان تعلق می‌گیرد، تلاش‌های جسته و گریخته برای طراحی نما صورت گرفته است. هرچند منظر شهری، به معنای آنچه از شهر و فضاهای شهری به ادراک آید، منحصر به نماهای ساختمان‌های یک شهر نمی‌گردد، لیکن به علت اینکه نمایی از پرنوسان‌ترین عناصر تأثیرگذار بر کیفیت بصری بنا و در نتیجه کیفیت فضاهای شهری است، تأثیرپذیرترین عنصر از تصمیمات طراحان معماران و طراحان شهری به شمار می‌رود (Saleem et al., 2018). به سبب همین اهمیت است که در بسیاری از شهرهای مطرح جهان، ضوابط و مقررات ویژه‌ای در ارتباط با سیما و کالبد شهر وجود دارد و گروهی از متخصصین در زمینه موضوعاتی چون شهرسازی، زیبایی‌شناسی محیط و معماری به کنترل طرح‌های معماری و شهرسازی از دیدگاه هماهنگی نمای بیرونی ساختمان‌ها و بستر قرارگیری آن‌ها می‌پردازند (Sharma, 2014).

قوانین مصوب نما در ایران، در سده اخیر نشان می‌دهد که اکثر این قوانین در دوره‌ای خاص و به صورت مقطعی جهت حل مشکل زمانی خاص ظاهر شده و تا به امروز شهر را دچار مشکلات فراوانی کرده است. در واقع وضعیت قوانین نما گاه و بیگاه و به بیانی تصادفی بوده است و برحسب دغدغه مندی مدیریت شهری در زمان‌هایی، نمای شهری مسئله شده است به گونه‌ای که شکاف عمیقی در سیر تصویب قوانین به چشم می‌خورد. حتی اکنون نیز با وجود تبیین مسئله نما و آشفستگی آن، اراده قوی در این زمینه دیده نمی‌شود (گلی پور و همکاران، ۱۴۰۰).

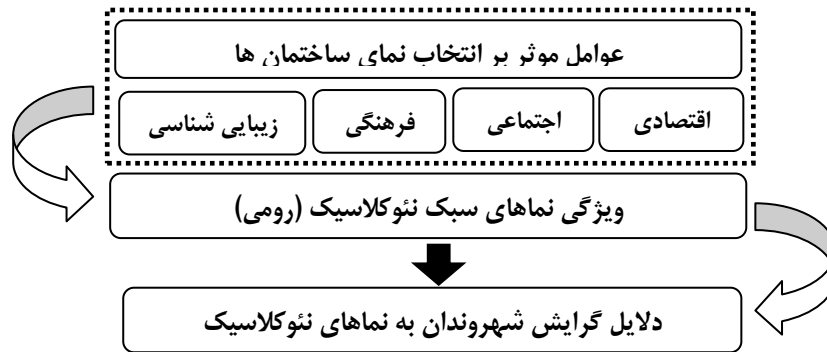
باتوجه به مرور ادبیات موضوع در پیشینه مورد پژوهش کتب و مقالات متعددی در ایران و جهان پیرامون تاریخ پیدایش نمای نئوکلاسیک مطرح شده است. در این راستا باتوجه به کتب تاریخی می‌توان گفت که پیدایش نمای نئوکلاسیک به روم باستان، یونان، نئوکلاسیک، دوه قاجار در ایران و دوره پهلوی اول باز می‌گردد. از جمله کتب تاریخی منابع دست اول، آشنایی با تاریخ معماری (بنه ولو، ۱۳۹۲)، معماری به زبان کلاسیک (سامرسون، ۱۳۸۷)، معماری معاصر ایران (بانی مسعود، ۱۳۹۴)، آشنایی با معماری جهان (زارعی، ۱۳۹۲)، معنی محیط ساخته شده (راپاپورت، ۱۳۹۰)، کتاب ابعاد شهر پایدار (جنکز و جونز، ۱۳۹۱) و مقالات در ارتباط با نمای معاصر مطابق با جدول (۱) اشاره کرد.

جدول ۱. پیشینه مطالعات انجام شده پیرامون نماهای نئوکلاسیک

منبع	شرح و نتیجه مطالعه	عنوان
(امانپور و همکاران، ۱۴۰۰)	استفاده از تناسب هندسی در نماها شرط لازم برای طراحی یک نماست ولی کافی نیست از این رو تناسب هندسی به تنهایی نمی‌تواند منجر به زیبایی بصری نما گردد. عوامل مختلفی چون مصالح، میزان فضای صلب و شفاف و ترکیب حجمی نیز در زیبا به نظر رسیدن یک نما نقش مهمی دارند.	بررسی تناسب هندسی نمای ساختمان های مسکونی مدرن تهران با توجه به زیبایی بصری در راستای بهبود طراحی شهر
(سنگ تراش و کریعی فرد، ۱۴۰۰)	علل پیدایش نمای نئوکلاسیک (رومی) در چهار شاخص اقتصادی، اجتماعی، زیبایی شناسی و مد و سلیقه باتوجه به رویکرد رفتارگرایی واتسون مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نشان می‌دهد به ترتیب شاخص اقتصادی، زیبایی شناسی، مد و سلیقه و اجتماعی در پیدایش نمای نئوکلاسیک از نظر رویکرد رفتارگرایی واتسون موجب انگیزه برای خریداری این نماها شده است.	بررسی علل پیدایش نمای نئوکلاسیک (رومی) با تأکید بر رویکرد رفتارگرایی جان بی واتسون (نمونه موردی: ساختمانهای مسکونی شاهین شهر)
(منتظر و همکاران، ۱۳۹۸)	نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که روسیه نقش بسیار مهمی در ورود عناصر معماری غربی به ایران طی سه مرحله «درک»، «مشاهده» و «اجرا» داشته است. الگوها در هر سه حوزه پلان، حجم و نما تأثیرگذار بوده اند که ظهور مؤلفه های عینی، نسبت به دو مؤلفه دیگر، شاخص تر بوده است. راهروهای طولانی و اتاق های متعدد در اطراف آن، سقف شیروانی، بالکن، پنجره های نیم دایره ای و مستطیل شکل باریک و بلند و طارمی های تزئینی از جمله پارامترهای معماری پرکاربرد این دوره هستند.	تبیین تأثیر معماری نئوکلاسیک قرن ۱۸ و ۱۹ روسیه بر معماری بناهای اداری-خدماتی ایران (دوره قاجار و پهلوی اول)
(پهلوان و همکاران، ۱۳۹۸)	الگوهای زیباشناسانه حاکم بر بناهای بلندمرتبه مسکونی در سه سبک بین المللی، سبک پست مدرن، سبک تقاطعی بررسی شده است. بر اساس شاخصه های زیبایی شناسی از جمله: مصالح، رنگ، تزئینات، ترکیب حجمی، سطوح و خطوط اصلی، پیکره بندی گونه شناسی شکلی انجام گرفته است.	بررسی فناوری های نوین ساختمانی در سیمای بلندمرتبه های مسکونی تهران از منظر الگوهای زیباشناسانه
(دانشجو و ایزدپناه، ۱۳۹۸)	تأثیر سن و جنسیت افراد بر تمایل افراد به استفاده از نماهای نئوکلاسیک و ارتقای هویت و حس تعلق به مکان مورد بررسی قرار گرفته است. از دیدگاه شهروندان عامل سن بر هویت و حس تعلق به مکان بیشتر از جنسیت افراد تأثیرگذار است. همچنین از دیدگاه گروه سنی میانسال مرد نماهای نئوکلاسیک در راستای هویت سازی است در حالیکه طبق نظر گروه میانسال زن این نماها درمغایرت با هویت مکان هستند.	دستاوردی تحلیلی از تأثیر عوامل دموگرافیک بر تمایل شهروندان به نماهای نئوکلاسیک در راستای ارتقا هویت و حس تعلق به مکان
(میرزاحسینی و سلطان زاده، ۱۳۹۷)	از دوره قاجار و در پی توسعه صنعتی و اجتماعی نیاز به رابطه جدی با کشورهای اروپایی شدت گرفت و در دوران پهلوی اول به اوج خود رسید. این پژوهش عناصر کالبدی (کیفیت و عناصر تزئینی) نما را مورد تأکید قرار می‌دهد. در این مقاله ویژگی های کالبدی در چهار سبک سنتی، باستان گرا، نئوکلاسیک و آرت دکو بررسی شده است.	تبیین الگوهای نما در بناهای ساخته شده توسط معماران آلمانی در ایران (دوره پهلوی اول)
(صادقی و همکاران، ۱۳۹۶)	کیفیت های بصری مؤثر بر طراحی نما براساس ادراکات محیطی و ملاحظات زیبایی شناسی در شکل گیری شهر ایرانی اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل نشان از عدم توجه کافی به کیفیات بصری نماهای شهری در شرایط کنونی دارد که این امر کاهش سطح هویت شهرهای امروز را در پی داشته است.	کاربست رویکرد ایرانی اسلامی در فرآیند تحلیل و ارتقا کیفیت نماهای شهری
(ظفرمندی و ایمانی، ۱۳۹۴)	بناهای مسکونی دوره معاصر را مورد بررسی قرار داده و شکل گیری نمای آنها را طی زمان به سبب گرایش و سلیقه های مالکان، سرمایه گذاران و طراحان می‌داند که در یک مسیر طبیعی متناسب با شرایط موجود جامعه و کشور، به کشف و اختراع الگوهای زیباشناسانه پرداخته اند.	معماری رومی در مقابل معماری بومی بررسی خصوصیات گرایش موسوم به کلاسیک در معماری معاصر تهران

همانگونه که جدول فوق نشان می‌دهد در هیچ یک از این مطالعات علل گرایش شهروندان در دهه‌های اخیر به استفاده از نمای نئوکلاسیک به طور شفاف بررسی نشده است. لذا در این راستا، تحقیق حاضر با هدف شناسایی و تبیین علل گرایش شهروندان به نمای نئوکلاسیک به بررسی این نماها در منطقه یک تهران می‌پردازد. بررسی‌های میدانی و مرور مطالعات پیشین نشان می‌دهد عمده ترین دلایل محبوبیت نمای نئوکلاسیک (رومی)، وجود یک شکوه و عظمت ظاهری، ویژگی‌های چشم‌نواز، ظاهر شیک و مجلل، مصالح موجود و در دسترس، تقاضای بازار، و تبعیت از مد و سلیقه رایج در جامعه می‌باشد. از این رو فرضیه های مطرح در این تحقیق، پیرامون چهار شاخص اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیبایی شناسی به شکل زیر ارائه می‌شود که نویسندگان در پی اثبات (تایید یا رد) آن می‌باشند.

فرضیه اول: عوامل اقتصادی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیرگذار است.
فرضیه دوم: عوامل اجتماعی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیرگذار است.
فرضیه سوم: عوامل فرهنگی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیرگذار است.
فرضیه چهارم: عوامل زیبایی شناسی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیرگذار است.
با عنایت به فرضیات فوق، مدل مفهومی تحقیق مطابق شکل (۱) ارائه می‌شود:

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

روش پژوهش

تحقیق حاضر برحسب هدف، از نوع کاربردی و از نظر روش، توصیفی - پیمایشی است؛ چرا که هدف آن توسعه اطلاعات علمی به منظور بررسی علل گرایش شهروندان به استفاده از نمای رومی (نئوکلاسیک) در شهر تهران در سال‌های اخیر می‌باشد. در این تحقیق برای جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. در مرحله اول، پرسشنامه توسط صاحب‌نظران و خبرگان تایید شد. روایی ابزار سنجش، با استفاده از مصاحبه و مشورت با اساتید راهنما و نیز نظرخواهی از کارشناسان انجام پذیرفت. برای تعیین پایانی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. این روش برای محاسبه همبستگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسشنامه‌ها یا آزمون‌هایی که خصیصه‌های مختلف را اندازه‌گیری می‌کنند، بکار می‌رود. حد قابل قبول آلفای کرونباخ برای مقاصد کاربردی حداقل ۰/۷ است که در اینجا ضریب آلفای کل ۰/۸۵۶ مورد تأیید قرار گرفت. در این تحقیق دلایل اصلی گرایش شهروندان در قالب چهار عامل اصلی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیبایی شناسی مورد بررسی قرار گرفته‌اند که هر کدام شامل گویه (متغیر)‌های مربوط به خود می‌باشند که به ترتیب عبارت‌اند از:

عامل اقتصادی: عامل تقاضا در بازار، هزینه ساخت و ساز، قیمت مسکن با نمای رومی، سرمایه‌گذاری بازگشت پذیر

عامل اجتماعی: امنیت، تنوع و سرزندگی، خوانایی، انعطاف پذیری

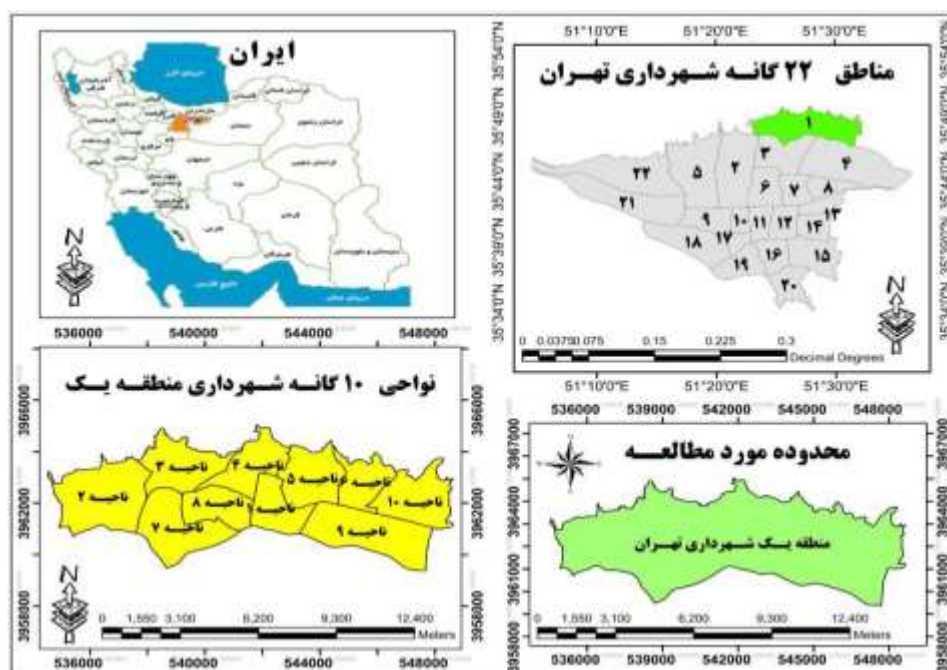
عامل فرهنگی: عامه پسند و بازاری، مد و سلیقه، ظاهر مجلل و باشکوه، خاص و منحصر بفرد بودن

عامل زیبایی شناسی: جذابیت، زیبایی شناسی نمادین، زیبایی شناسی حسی، زیبایی شناسی شکلی

در ادامه فرایند تحقیق، پرسشنامه‌ای شامل سوالاتی پیرامون شاخص‌ها و متغیرهای فوق تهیه و تدوین گردیده و برای پاسخگویی در اختیار جامعه آماری قرار گرفته است. پاسخ به سوالات طراحی شده به صورت پنج گزینه‌ای است که در قالب گزینه‌های بسیار کم، کم، متوسط، زیاد و بسیار زیاد مرتب شده‌اند. جامعه آماری تحقیق، ساکنین منطقه یک شهر تهران بود که حدود ۵۰۰ هزار نفر جمعیت دارد (سایت شهرداری تهران، ۱۳۹۵؛ <http://region1.Tehran.ir>). از این رو نمونه آماری باتوجه به احتمال توزیع نرمال در سطح ۹۵ درصد و خطای نمونه‌گیری در سطح ۰/۰۵، طبق فرمول کوکران، تعداد ۳۸۱ نفر تعیین گردید. پرسشنامه‌ها پس از تنظیم در بین دو گروه از مخاطبانی که در ساختمان‌هایی که با نمای نئوکلاسیک (رومی) زندگی می‌کنند و مخاطبانی که در ساختمان‌هایی با نمای نئوکلاسیک (رومی) زندگی نمی‌کنند، به روش تصادفی ساده توزیع شد و نظرسنجی در مورد متغیرها و شاخص‌های شناسایی شده در منطقه یک شهر تهران انجام پذیرفت. سپس تجزیه و تحلیل پرسشنامه‌ها و آزمون فرضیه‌ها با استفاده از نرم افزارهای Lisrel و SPSS و آزمون‌های تحلیل مسیر و تحلیل عاملی تاییدی انجام گرفت و درنهایت نتایج تحقیق ارائه گردید.

قلمرو جغرافیایی پژوهش

محدوده مورد مطالعه این تحقیق، منطقه یک شهر تهران بوده که به همراه حریم آن دارای مساحتی حدود ۱۸۱ کیلومترمربع است. براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، جمعیت منطقه یک شهر تهران برابر ۴۹۴ هزار نفر است. منطقه یک شهر تهران از سمت غرب با منطقه ۲، از جنوب با منطقه ۳ و از سمت شرق با منطقه ۴ همجوار می‌باشد (مهندسین مشاور بافت شهر، ۱۳۸۴). منطقه یک شهر تهران از طرف شمال محدود به ارتفاعات ۱۸۰۰ متری دامنه جنوبی کوه‌های البرز، از جنوب به بزرگراه شهید چمران حدفاصل دو راهی هتل آزادی و بزرگراه مدرس و پل آیت‌الله صدر و از غرب به اراضی رودخانه درکه و از شرق نیز به انتهای بزرگراه ارتش، کارخانه آسفالت و منبع نفت شمال شرق تهران محدود می‌شود (مرکز مطالعات و زیست‌محیطی تهران بزرگ، ۱۳۸۰). شکل (۲) موقعیت جغرافیایی این منطقه را در تقسیمات کشوری نشان می‌دهد.

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه (منبع: خاتمی، ۱۳۹۸)

منطقه یک شهر تهران شامل ۱۰ ناحیه و ۲۶ محله است. محلات اراج، ازگل، امامزاده قاسم، اوین، باغ فردوس، تجریش، جماران، چیذر، حصار بوعلی، حکمت، دارآباد، دربند، درکه، دزاشیب، زعفرانیه، سوهانک، شهرک دانشگاه، شهرک نفت، شهرک شهید محلاتی، فرمانیه، قیطریه، کاشانک، کوهسار، گلاب‌دره، محمودیه، نیاوران و ولنجک در این منطقه قرار گرفته‌اند. این منطقه به لحاظ طراحی شهری دارای بافتی شبه روستایی است و می‌توان آن را "باغ شهر" نامید. شمیران که در دامنه کوهپایه‌های البرز جنوبی واقع است، به دلیل نیمه کوهستانی بودن و ساختاری ویژه که آمیزه‌ای از شهرسازی مدرن و سنتی است، اگرچه عرصه مشکلات بیشتری در فعالیت‌های عمرانی است، اما به عنوان استراحت‌گاه قدیمی، با اهمیت و دارای ویژگی‌های آب و هوایی، زمینه و اقتضای کارهای عمرانی بیشتری را داشته و دارد.

یافته‌ها و بحث

برای تجزیه و تحلیل داده، نیاز به روش‌های خاص آماری است. تجزیه و تحلیل داده مرحله‌ای است که داده‌های به دست آمده از مرحله جمع‌آوری داده جهت مقایسه و تجزیه و تحلیل در مورد فرضیه‌های پژوهش آماده می‌شود. درحقیقت، تجزیه و تحلیل داده، با مشاهده جامعه مورد نظر و جمع‌آوری اطلاعات از آن‌ها، در پی دستیابی به نتایجی درباره آن جامعه است. بر این اساس بررسی داده‌ها منتج به یافته‌های توصیفی و تحلیلی می‌گردد که به شرح زیر قابل ارائه است:

یافته‌های توصیفی

حجم نمونه این تحقیق ۳۸۲ نفر از ساکنان منطقه یک شهر تهران بودند که ۱۹۱ نفر از آن‌ها مخاطبان ساکن در ساختمان‌هایی با نمای نئوکلاسیک (رومی) بودند و ۱۹۱ نفر دیگر افرادی که در ساختمان‌هایی با نمایی غیر از نمای نئوکلاسیک (رومی) زندگی می‌کردند. از این تعداد مخاطبان، ۶۲ درصد (۲۳۰ نفر) مذکر و ۳۸ درصد (۱۵۲ نفر) مونث بوده‌اند؛ از لحاظ تحصیلات، ۵/۲ درصد این افراد (۲۰ نفر) زیر دیپلم، ۳/۶ درصد (۱۴ نفر) دیپلم، ۱۲/۵ درصد (۴۸ نفر) فوق دیپلم، ۵۱/۵ درصد (۱۹۷ نفر) لیسانس و ۲۷/۲ درصد (۱۰۳ نفر) فوق لیسانس بوده‌اند.

یافته‌های تحلیلی

برای بررسی روایی سازه پرسشنامه از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد. در هر سازه، بار عاملی استاندارد بزرگتر، نشان دهنده این است که سؤال مربوطه، نشانگر بهتری برای آن سازه است. بار عاملی بزرگتر، مجذور همبستگی بزرگتری دارد. تفسیر مربوط به مجذور همبستگی به صورت زیر است به: عنوان مثال در سازه اقتصادی که مجذور همبستگی (مجذور بار عاملی استاندارد شده) این سازه بر روی سؤال اول برابر است با ۰/۵۲، ۷۰ درصد تغییرات سؤال اول، توسط این سازه توضیح داده می‌شود. بنابراین روایی سازه پرسشنامه توسط تحلیل عاملی تایید می‌شود.

جدول ۲. بار عاملی استاندارد، مجذور همبستگی و مقادیر t سؤال‌های پرسشنامه

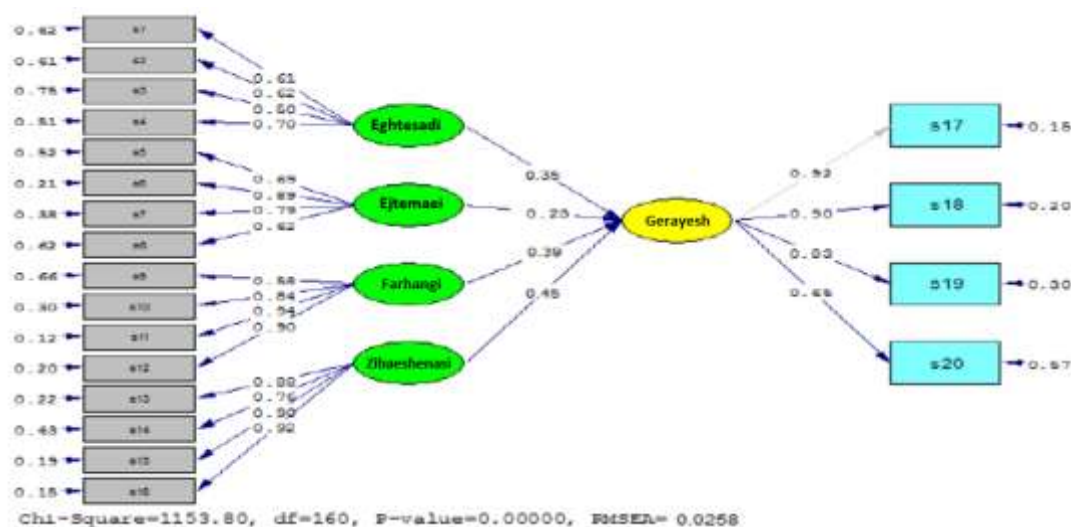
سازه	سوالات	کد سوالات	مقدار بار عاملی استاندارد شده	مجذور بار عاملی استاندارد شده (R^2)	مقدار t
اقتصادی	عامل تقاضا در بازار	Q1	۰/۶۱	۰/۶۲	۱۰/۲۶
	هزینه ساخت و ساز	Q2	۰/۶۲	۰/۶۱	۱۰/۴۲
	قیمت مسکن با نمای رومی	Q3	۰/۵۰	۰/۷۵	۸/۲۷
	سرمایه گذاری بازگشت پذیر	Q4	۰/۷۰	۰/۵۱	۱۱/۷۰
	امنیت	Q5	۰/۶۹	۰/۵۲	۱۴/۱۱
اجتماعی	تنوع و سرزندگی	Q6	۰/۸۹	۰/۲۱	۲۰/۳۶
	خوانایی	Q7	۰/۷۹	۰/۳۸	۱۶/۹۹
	انعطاف پذیری	Q8	۰/۶۲	۰/۶۲	۱۲/۲۸
فرهنگی	عامه پسند و بازاری	Q9	۰/۵۸	۰/۶۶	۱۱/۵۹
	مد و سلیقه	Q10	۰/۸۴	۰/۳۰	۱۸/۹۰
	ظاهر مجلل و باشکوه	Q11	۰/۹۴	۰/۱۲	۲۲/۸۳
	خاص و منحصر بفرد بودن	Q12	۰/۹۰	۰/۲۰	۲۱/۰۸
زیبایی شناسی	جذابیت	Q13	۰/۸۸	۰/۲۲	۲۰/۶۹
	زیبایی شناسی نمادین	Q14	۰/۷۶	۰/۴۳	۱۶/۳۲
	زیبایی شناسی حسی	Q15	۰/۹۰	۰/۱۹	۲۱/۴۶
	زیبایی شناسی شکلی	Q16	۰/۹۲	۰/۱۵	۲۲/۳۰
گرایش شهروندان	اقتصادی	Q17	۰/۹۲	۰/۹۰	۹/۰۲
	اجتماعی	Q18	۰/۹۰	۰/۲۰	۱۰/۲۲
	فرهنگی	Q19	۰/۸۳	۰/۳۰	۱۱/۵۱
	زیبایی شناسی	Q20	۰/۶۵	۰/۵۷	۱۲/۵۵

جدول ۳. شاخص‌های نیکویی برازش مدل تحلیل عاملی تاییدی

شاخص	X^2	df	X^2/df	CFI	RMSEA
گرایش شهروندان	۱۱۵۳/۸۰	۱۶۰	۴/۴۲	۰/۹۶	۰/۰۲۵۸

با توجه به خروجی نرم افزار لیزرل، مقادیر شاخص تناسب بدست آمده با بارهای عاملی بزرگتر از ۰/۳ و آماره تی بالاتر از ۱/۹۶ قابل قبول است. این نمودارها نشان می‌دهند که سوالات به درستی متغیرها را پوشش داده و از اعتبار برخوردارند.

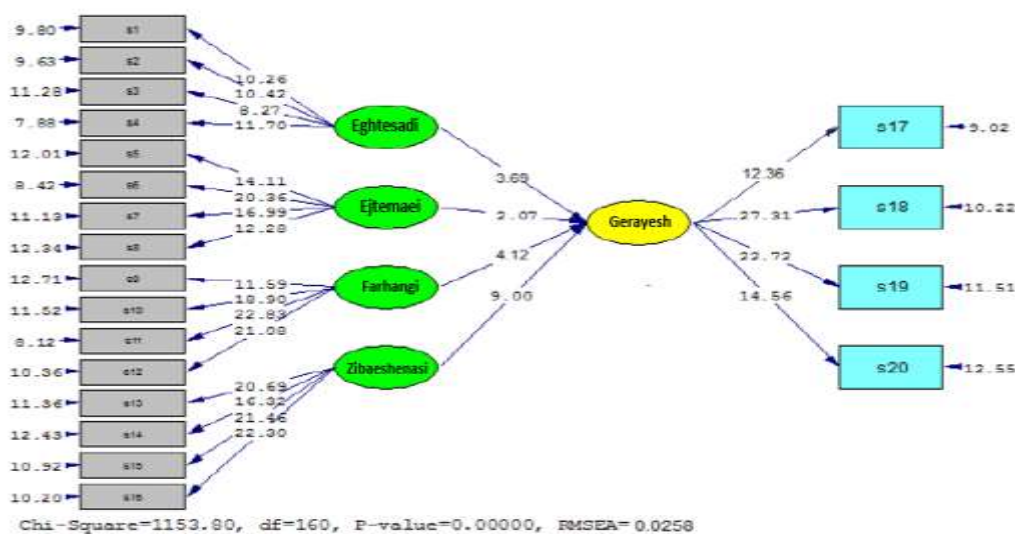
در مدل معادلات ساختاری یا تحلیل مسیر، مدل مفهومی پژوهش مورد آزمون قرار می‌گیرد. نتیجه تحلیل مسیر در قالب نمودار در شکل (۳) نشان داده شده است. از آنجا که در این مدل، شاخص RMSEA برای مدل، برابر با ۰/۰۲۵۸ بود، این مدل قابل استناد نیست و باید اصلاحاتی روی مدل مسیر، انجام شود.

شکل ۳. نمودار ضرایب استاندارد مدل مفهومی پژوهش

همچنین مقادیر این نمودار نشان می‌دهد که عامل "زیبایی شناسی" با وزن ۰/۴۵ به‌عنوان اصلی‌ترین عامل موثر در گرایش‌های شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک، در رتبه نخست قرار دارد. عامل "فرهنگی" با وزن ۰/۳۹ و عامل "اقتصادی" با وزن ۰/۳۵ به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم قرار می‌گیرند. عامل "اجتماعی" نیز با وزن ۰/۲۳ در آخرین رتبه قرار گرفته است. رتبه‌بندی عوامل فرعی نیز نشان می‌دهد متغیر "ظاهر مجلل و باشکوه" از زیرمجموعه عوامل فرهنگی با بار عاملی ۰/۹۴ در رتبه نخست دلایل گرایش شهروندان به این نوع نماها قرار دارد. متغیر "زیبایی شناسی شکلی" از زیرمجموعه عوامل زیبایی شناسی با بار عاملی ۰/۹۲ و متغیرهای "زیبایی‌شناسی حسی" و "خاص و منحصر بفرد بودن" به ترتیب از زیرمجموعه عوامل زیبایی شناسی و فرهنگی با بار عاملی ۰/۹۰ در رتبه‌های دوم و سوم تاثیرگذاری بر گرایش‌های شهروندان به ناسازی نئوکلاسیک (رومی) قرار دارند.

در ادامه فرایند تحقیق پس از ترسیم مدل مسیر استاندارد، نمودار مقادیر تی مدل مفهومی پژوهش مطابق شکل (۴)، ارائه می‌گردد که به بررسی فرضیات تحقیق کمک می‌نماید. بر این اساس نتایج بررسی فرضیات به شرح زیر قابل ارائه است:

شکل ۴. نمودار مقادیر t مدل مفهومی پژوهش

فرضیه اول: عوامل اقتصادی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیرگذار است. جدول (۴)، تاثیر عوامل اقتصادی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج این جدول و مقدار تی بدست آمده برابر با ۳/۶۹ که بیشتر از ۱/۶۹ می‌باشد، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که فرضیه اول اثبات می‌گردد. بنابراین عوامل اقتصادی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک موثر است.

جدول ۴. تاثیر عوامل اقتصادی بر گرایش شهروندان

نوع رابطه	ضریب استاندارد مسیر	مقدار T	مقایسه با مقدار بحرانی	معناداری
مستقیم	۰/۳۵	۳/۶۹	$۳/۶۹ > ۱/۶۹$	تایید

فرضیه دوم: عوامل اجتماعی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیرگذار است. جدول (۵) و مقدار تی بدست آمده برابر با ۲/۰۷ که بیشتر از ۱/۶۹ می‌باشد، تاثیر عوامل اجتماعی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج این جدول، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که نظر نویسندگان مورد تایید است و فرضیه دوم اثبات می‌شود. بنابراین عوامل اجتماعی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیر دارد.

جدول ۵. تاثیر عوامل اجتماعی بر گرایش شهروندان

نوع رابطه	ضریب استاندارد مسیر	مقدار T	مقایسه با مقدار بحرانی	معناداری
مستقیم	۰/۲۳	۲/۰۷	$۲/۰۷ > ۱/۶۹$	تایید

فرضیه سوم: عوامل فرهنگی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیرگذار است. جدول (۶)، تاثیر عوامل فرهنگی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج این جدول و مقدار تی بدست آمده برابر با ۴/۱۲ که بیشتر از ۱/۶۹ می‌باشد، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که نظر نویسندگان مورد تایید است و فرضیه سوم نیز اثبات می‌شود. بنابراین عوامل فرهنگی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک موثر است.

جدول ۶. تاثیر عوامل فرهنگی بر گرایش شهروندان

نوع رابطه	ضریب استاندارد مسیر	مقدار T	مقایسه با مقدار بحرانی	معناداری
مستقیم	۰/۳۹	۴/۱۲	$۴/۱۲ > ۱/۶۹$	تایید

فرضیه چهارم: عوامل زیبایی شناسی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیرگذار است. جدول (۷)، تاثیر عوامل زیبایی شناسی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج این جدول و مقدار تی بدست آمده برابر با ۹/۰۰ که بیشتر از ۱/۶۹ می‌باشد، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که نظر نویسندگان مورد تایید است و فرضیه چهارم اثبات می‌شود. بنابراین عوامل زیبایی شناسی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک تاثیر دارد.

جدول ۷. تاثیر عوامل زیبایی شناسی بر گرایش شهروندان

نوع رابطه	ضریب استاندارد مسیر	مقدار T	مقایسه با مقدار بحرانی	معناداری
مستقیم	۰/۴۵	۹/۰۰	$۹/۰۰ > ۱/۶۹$	تایید

نتیجه گیری

معماری به عنوان نمود کالبدی فرهنگ یک جامعه، در طول تاریخ علاوه بر اینکه متأثر از تعاملات فرهنگی، تغییرات سیاسی و اصلاحات اجتماعی بوده، بر الگوهای رفتاری افراد جامعه نیز تاثیر گذاشته است. نمونه‌ای از این تاثیرگذاری و تاثیرپذیری در نمای ساختمان‌های شهری قابل مشاهده است که در سال‌های اخیر، ساختاری از هم گسیخته پیدا کرده است. بررسی دلایل استقبال افراد از نماهای نئوکلاسیک (رومی) و افزایش این نوع نماسازی در کلانشهرها، نشان می‌دهد با اینکه نمای رومی از لحاظ اقتصادی

هزینه بر است و کارفرماها، بازارها و صنعت مد این نماها را به محیط تحمیل کرده‌اند، باز هم مورد تقاضای بسیاری از مردم قرار می‌گیرد. در این میان پاسخ مخاطبان به دلایل استفاده از نماهای نئوکلاسیک (رومی) و مقادیر به دست آمده از نرم‌افزار لیزرل که مقادیر تی را برای عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیبایی‌شناسی به ترتیب (۳/۶۹)، (۲/۰۷)، (۴/۱۲) و (۹/۰۰) نشان می‌دهد، بیانگر این مساله است که از نظر شهروندان به ترتیب عوامل زیبایی‌شناسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی در پیدایش نمای نئوکلاسیک حائز اهمیت هستند. دقت در نتایج به‌دست آمده گویای این مطلب است که شاخص‌های اجتماعی اعم از امنیت، آسایش محیطی و سرزندگی و خوانایی در نماسازی مورد غفلت واقع شده و فرهنگ و مد و سلیقه ملاک انتخاب و عمل قرار می‌گیرد. همچنین در خصوص شاخص‌های زیبایی‌شناسی نیز درک درستی از معیارها وجود ندارد. همسویی یافته‌های این تحقیق با نتایج مطالعات سنگ‌تراش و کریمی فرد (۱۴۰۰)، دانشجو و ایزدپناه (۱۳۹۸) و ظفرمندی و ایمانی (۱۳۹۴) در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیبایی‌شناسی دلیلی بر صحت بررسی‌های تحقیق حاضر است.

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که عوامل موثر در گرایش شهروندان به استفاده از نماهای رایج، خارج از چارچوب ضوابط و قوانین مصوب است. تا زمانی که اصول و ضوابطی برای طراحی و اجرای نماها تدوین نگردد، روال تاثیرپذیری نماسازی از شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ادامه خواهد داشت. برای جلوگیری از این روند بایستی در حوزه آموزش به دنبال الگوهای بومی بود تا نماهای ملی جای نمای وارداتی را بگیرد چرا که این نماها اثرات مخربی را به دنبال خواهد داشت. با عنایت به اینکه متاسفانه تاکنون اسناد فرادست و مشخص و دقیقی درباره معماری بومی یا معماری ایرانی که مکان محور بوده و متناسب با نیازهای روز باشد، تهیه نشده است؛ نباید از معماران انتظار طراحی بومی و ایرانی داشت چرا که این طراحی‌ها منوط به استناد به یک پژوهش یا سندی است که مورد تایید مجامع قرار گرفته باشد.

همچنین در راستای ارتقای کیفی نماها در منطقه یک تهران و تشویق شهروندان به استفاده از نماهای ایرانی اسلامی موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

- تدوین ضوابط و چارچوبی برای کنترل کیفی نماهای جدید در کلانشهرها علی‌الخصوص کلانشهر تهران.
 - تدوین قوانین التزام آور برای استفاده از نماهای دارای هویت ایرانی اسلامی به ویژه در ساختمان‌های بلندمرتبه که در سیما و منظر شهری تاثیر زیادی دارند.
 - لزوم بهره‌گیری از تباین مطلوب در زمینه‌های یکنواخت از طریق ایجاد تمایز در نمای بناهای جدیدالاحداث به واسطه رنگ، حجم یا خطوط عمودی و افقی در نما.
 - طراحی نماهای شاخص با تاکید بر ارزش‌های نمادین و عناصر هویت‌مند تاریخی و فرهنگی.
 - رواج مصالح بومی و در دسترس قرار دادن آن‌ها در بازارهای ساخت و ساز مسکن.
 - آموزش مشاوران، مجریان و پیمانکاران ساختمانی و ترویج نماهای ایرانی اسلامی.
 - برگزاری دوره‌های طراحی نما برای مهندسين و معماران مبتدی.
- در پایان، با عنایت به یافته‌های تحقیق و محدودیت‌های موجود در انجام آن، پیشنهاد می‌گردد محققان و علاقه‌مندان به این حوزه ضمن بررسی تأثیر جداگانه هر یک از عوامل چهارگانه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیبایی‌شناسی بر گرایش شهروندان به استفاده از نماهای نئوکلاسیک (رومی) به ارائه راهکارهای قانونی و اجرایی در کلانشهرها و جلوگیری از گسترش بیش از حد این نماها در سایر شهرها بپردازند. همچنین پیشنهاد می‌گردد، با مقایسه تطبیقی نماهای مدرن، سنتی با نماهای نئوکلاسیک (رومی) و جوه تمایز آنها از نظر کالبدی، مصالح مورد استفاده، ابعاد اقتصادی و زیبایی‌شناسی مورد بررسی قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

این مقاله مستخرج از رساله دکتری رشته معماری بوده که در گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان انجام شده است.

منابع

- امان پور، مریم؛ طاهراز، منصوره و کریمی فرد، لیلیا. (۱۴۰۰). بررسی تناسب هندسی نمای ساختمان‌های مسکونی مدرن تهران با توجه به زیبایی بصری در راستای بهبود طراحی شهری. *نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱۳(۳)، ۸۷۶-۸۵۲.
- بانی مسعود، امیر. (۱۳۹۴). *معماری معاصر ایران: در تکاپوی بین سنت و مدرنیته*. تهران: نشر هنر معماری قرن.
- بهزادفر، مصطفی؛ شیعه، اسماعیل و نامداریان، احمدعلی. (۱۳۹۶). تدوین چارچوب نظری منظر شهری به کمک نظریه تولید فضا و نیروهای مؤثر بر منظر شهری. *مدیریت شهری*، ۲۴(۲)، ۹۴-۸۱.
- پهلوان، علیرضا؛ حبیب، فرح و زارع، لیلیا. (۱۳۹۸). بررسی فناوری‌های نوین ساختمانی در سیمای بلندمرتبه‌های مسکونی تهران از منظر الگوهای زیباشناسانه. *نقش جهان*، ۲(۹)، ۱۰۳-۹۱.
- حقیق، سعید و صلواتی، کامیار. (۱۳۹۹). تمجیدهای ایرانیان از معماری فرنگ و رابطه آن با انتقادهای آنان از معماری ایران در اواخر دوران قاجار. *باغ نظر*، ۱۷(۸۳)، ۱۴-۵.
- خاتمی، سید مهدی. (۱۳۹۸). بررسی چالش‌های رویه ای طراحی نماهای شهری در تهران و برخی راه حل‌های آن. *انجمن طراحان شهری*، ۱(۲)، ۵۵-۲۴.
- دانشجو، خسرو و ایزد پناه، صاحب. (۱۳۹۸). دستاوردی تحلیلی از تأثیر عوامل دموگرافیک بر تمایل شهروندان به نماهای نئوکلاسیک در راستای ارتقا هویت و حس تعلق به مکان. *مدیریت شهری و روستایی*، ۱۸(۵۴)، ۳۱۲-۳۰۱.
- زارعی، محمدابراهیم. (۱۳۹۲). *آشنایی با معماری جهان*. تهران: نشر فن آوران.
- سایت شهرداری تهران. (۱۳۹۵). <http://region1.tehran.ir>.
- سنگ تراش، فتنه و کریمی فرد، لیلیا. (۱۴۰۰). بررسی علل پیدایش نمای نئوکلاسیک (رومی) با تأکید بر رویکرد رفتارگرایی جان بی واتسون (نمونه موردی: ساختمان‌های مسکونی شهر شاهین شهر). *مطالعات پژوهش‌های معماری نوین*، ۲(۱)، ۱۱۸-۹۷.
- شرقی، علی؛ ضرغامی، اسماعیل و رمضانپور، مهرناز. (۱۴۰۰). تأثیرنشانه‌های نمای مسکن بر استیگمای وضعیت اجتماعی-اقتصادی ساکنین (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهرداری تهران). *هویت شهر*، ۱۵(۱)، ۹۶-۸۱.
- صادقی، علیرضا؛ موسوی سروینه باغی، الهه السادات و خدایی، زهرا. (۱۳۹۶). کاربست رویکرد ایرانی اسلامی در فرآیند تحلیل و ارتقا کیفیت نماهای شهری. *معماری و شهرسازی ایران*، ۲(۹)، ۹۶-۸۴.
- صفوی، سید علی. (۱۳۹۸). سطح بندی مواجهه با چالش‌های طراحی نما و جداره‌های شهری. *انجمن طراحان شهری*، ۱(۲)، ۶-۳.
- ظفرمندی، سوبیل و ایمانی، نادیه. (۱۳۹۴). معماری رومی در مقابل معماری بومی بررسی خصوصیات گرایش موسوم به کلاسیک در معماری معاصر تهران. *صفه*، ۲۵(۴)، ۵۰-۲۷.
- عباسی، زهرا. (۱۳۹۶). معیارهای زیبایی شناسانه نما و بدنه‌های مطلوب شهری با تأکید بر هویت بومی (نمونه موردی حدفاصل میدان مطهری تا تقاطع خیابان حجت شهر قم). *مدیریت شهری*، ۱۶(۴۷)، ۲۷۶-۲۵۵.
- قبادیان، وحید و کیانی، مصطفی. (۱۳۹۲). خاستگاه معماری مدرن در تهران (بررسی و شناخت اولین بنای سبک معماری مدرن در پایتخت کشور). *نامه معماری و شهرسازی*، ۱۱(۱)، ۵۸-۳۹.
- کامل‌نیا، حامد و مهدوی نژاد، محمدجواد. (۱۳۹۲). *آشنایی با معماری معاصر از شرق تا غرب*. تهران: نشر مؤسسه علم معمار.
- گلی‌پور، مرجان؛ شهبانیان، پویان و امین‌زاده گوهرریزی، بهناز. (۱۴۰۰). خوانش عوامل مؤثر بر ارتقاء نماهای مسکونی شهر تهران از دیدگاه کنشگران. *برنامه ریزی توسعه شهری و منطقه‌ای*، ۱۷(۱)، ۱۴۶-۱۱۹.
- مرکز مطالعات زلزله و زیست محیطی تهران بزرگ. (۱۳۸۰). *مطالعه طرح ریز پهنه بندی تهران بزرگ*. گزارش نهایی.
- منتظر، بهناز؛ سلطان‌زاده، حسینی و حسینی، سید بهشید. (۱۴۰۰). بازنمایی تأثیر معماری وارداتی روسیه بر معماری ایران در دوره قاجار (بر پایه سفرنامه‌های ایرانیان سفر کرده به روسیه). *نامه معماری و شهرسازی*، ۱۳(۳۱)، ۸۳-۵۹.
- منتظر، بهناز؛ سلطان‌زاده، حسین و حسینی، سید بهشید. (۱۳۹۸). تبیین تأثیر معماری نئوکلاسیک قرن ۱۸ و ۱۹ روسیه بر معماری بناهای اداری-خدماتی ایران (دوره قاجار و پهلوی اول). *باغ نظر*، ۱۶(۷۰)، ۷۳-۶۸.
- مهندسین مشاور بافت شهر. (۱۳۸۴). تهیه الگوی توسعه و طرح تفصیلی منطقه و همکاری با شهرداری منطقه یک (الگوی توسعه منطقه یک). مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهری تهران.
- میرزاحسینی، مرتضی و سلطان‌زاده، حسین. (۱۳۹۷). تبیین الگوهای نما در بناهای ساخته‌شده توسط معماران آلمانی در ایران (دوره پهلوی اول). *مطالعات تاریخ فرهنگی*، ۱۰(۳۸)، ۱۵۵-۱۱۳.
- یوسفی خو، زهره. (۱۳۹۴). *اصول طراحی نمای ساختمان*. تهران: انتشارات عصر کنکاش.
- Spotts, F. (2002). *Hitler and the Power of Aesthetics*. Publisher: Hutchinson; 1st Edition, p 322.
- milller lane, B. (1985). *Architecture and politics in Germany 1918-1945*. Massachusetts, p 162.
- Sharma, Sh. (2014). Urban Forms in Planning and Design. *International Journal of Research (IJR)*, 1(1), 27-34. doi: 10.5281/zenodo.10091806.
- Saleem, M., Chhipi-Shrestha, G., Túlio Barbosa Andrade, M., Dyck, R., Ruparathna, R., & Hewage, K., Sadiq, R. (2018). Life Cycle Thinking-Based Selection of Building Facades. *Journal of Architectural Engineering*, 24(4), 04018029-1-13. doi: 10.1061/(ASCE)AE.1943-5568.0000333.

- Jenks, M., & Jones, C. (2010). *Dimensions of the sustainable city*, Translated by Rafiyan, Mojtabi, and Hodsani, Haniyeh. Tehran: Tarbiat Modares University, Center for Scientific Publications.
- Benevolo, L. (2012). *Introduzione all'architettura*. translated by Afsari, Ali Mohammad Al-Sadat. Tehran: Academic Publishing Center.
- Summerson, J. (2005). *The Classical Language of Architecture*. Translated by Afsari, Ali Mohammad Al-Sadat. Tehran: Nilofar.

How to cite this article:

Allahyari, A., Shahbazi, M., & Torabi, Z. (2024). Analyzing the Causes of Citizens' Tendency towards Neoclassical Style in Urban Settlements (Case Study: Tehran, District 1). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 19(2), 177-188.

ارجاع به این مقاله:

الهیاری، عرشیا؛ شهبازی، مجید و ترابی، زهره (۱۴۰۳). واکاوی علل گرایش شهروندان به سبک نئوکلاسیک در سکونتگاه‌های شهری (مطالعه موردی: منطقه یک تهران). فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۹ (۲)، ۱۷۷-۱۸۸.